

PETER GREGOR

MIMO TURISTICKOU ZÓNU

Na toulkách
po Afghánistánu,
Iráku, Somálsku
a jiných „populárních“
destinacích

 CPRESS

Mimo turistickou zónu

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Peter Gregor
Mimo turistickou zónu – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

PETER GREGOR

MIMO TURISTICKOU ZÓNU

Na toulkách po Afghánistánu, Iráku, Somálsku
a jiných „populárních“ destinacích

Věnování

Drahý příteli, bylo mi velkou ctí tě poznat.
Všichni na tebe budeme vzpomínat jen v dobrém.
Mám tě rád a budeš mi chybět.
Hodně štěstí na tvé další cestě.

Předmluva	7
Úvod	9
KOSOVO: Národ, který (se) miluje	11
PALESTINA - IZRAEL: Na návštěvě v (ne)svaté zemi	17
AFGHÁNISTÁN: Setkání s tálibáncem	27
IRÁCKÝ KURDISTÁN: Mezi horami a lidmi	37
IRÁK: V zemi bohů	65
LIBANON: Na toulkách s Johnnym	87
NÁHORNÍ KARABACH: Dávej si bacha, když potkáš Karabacha	103
SOMÁLSKO: Na vlastní kůži	115
IRÁK: Slováci konečně na vrcholu	135
Závěr (Pravidla cestování v konfliktních zónách)	147

Nemám rád cestopisy. Ani je pořádne nečtu, protože cestováním žiju. Jejich četbou prostě nechci vyplňovat svůj volný čas. Myslel jsem si, že cestopis už ani do ruky nevezmu. Do chvíle, než mě požádal kamarád Peter, jestli bych mu nenapsal nějaký ten úvod do knížky, kterou momentálně držíš v ruce někde v knihkupectví, v pohodlí domova anebo přímo na cestách.

Petera znám z jeho cestovatelských přednášek. Vlastně ani ty nemám rád, ale na Peterových přednáškách je to jiné. Dlouho jsem nevěděl, proč mě tak láká poslouchat jeho příběhy. Je to tím, že navštěvuje všechna ta nebezpečná místa, kam se zkrátka a dobře nejedí? Anebo tím, že se dobře poslouchá? Nebo mě fascinují ty příběhy, které nasbíral během svých cest?

Jedno vím určitě: mám rád, jakým způsobem Peter cestuje. V dnešní době, kdy je tak snadné se dostat za hranice, projet kdejaký stát a pak tím ohromovat své kamarády, Peter cestuje jinak. Nepojede tam, kam by to zrovna šlo s letenkou za pár šupů. Nepojede někam, kde je to in, nebo dokonce módní trend. On si pěkně pojede tam, kde tuší, cítí a vidí nějaký příběh. Jako kdyby každá jeho cesta měla skrytý smysl. Země nebo oblast si ho musí zavolat. Žádné děláni si zárezů. Dokonce i když se s ním potkáš někde na pivě, nezačne machrovat, kde všude byl. A přitom by mohl. Mohl by se honosit tituly, kterými se dnes chlubí různí slovenští cestovatelé, jako první Slovák, který... Mimochodem věděl jsi, že Peter je jeden z mála lidí na světě, který navštívil Somálsko i mimo hlavní město Mogadišu? Že se dostal do Iráku a projel ho skrz naskrz?

Možná si teď pomyslíš, že tenhle člověk je pěkný hazardér. Ale opak je pravdou. Jak si ho ta která země svým příběhem zavolá, všechno si pěkně předem připraví. Nastuduje si celou problematiku, zvyky, tradice, takže pak do dané kultury hlouběji pronikne. A to je to, co mě na jeho přednáškách baví, že to má všechno hlavu patu. Proto jsem dal šanci této knize a udělal jsem dobře, a stejně tak uděláš i ty, milý čtenáři, když se do ní začteš. Je totiž stejná jako jeho povídání: bude tě bavit čím dál víc a víc. Takže zda teď váháš, jestli si knížku koupit, neboť cestopisy nejsou zrovna tvým šálkem kávy, dej jí šanci jako já. Příjemné a ničím nerušené čtení.

Martin Navrátil, Travelistan

Pri výstupu na najvyšší vrchol Libanonu Kurnat as-Saudá

ÚVOD

Stanovení hranic

Už od dětství jsem miloval film *K2* o dobrodružství dvou přátel a jejich touze pokořit jednu z nejobtížnějších hor světa. Kromě nádherných horských scenérií vynikají ve filmu charaktery dvou hrdinů v podání Michaela Biehna a Matta Cravena a jejich odlišné pohledy na život. Při sestupu z vrcholu si jeden z nich zlomí nohu a druhý se ho rozhodne zachránit. Jde o prakticky nemožnou věc v tak náročných horských podmínkách, kde jediná chybička může znamenat konec. Příběh končí šťastně – jako mnoho hollywoodských filmů – záchranou na poslední chvíli. Ani tato skutečnost však nic nemění na faktu, že z mého pohledu to je nejlepší horolezecký film všech dob a pro mě zároveň prvotní inspirace vydat se na cesty.

Proč začínám s tematikou hor? Protože to byly právě hory, které mě přivedly k cestování a poznávání mě samotného. V horách jsem začínal objevovat skutečný svět, kde jsou věci tak jasně dané. Nikdy jsem se nedostal do tak extrémních situací jako zmínění filmoví hrdinové, až takovou výdrž jsem nikdy neměl. Ale nikdy bych si taky nepomyslel, že extrém se dá zažít i v nížinách, a to návštěvou takzvaných konfliktních zón, jakými jsou: Somálsko, Afghánistán, Irák, Palestina – Izrael, Náhorní Karabach, Kosovo anebo v relativně nedávné minulosti i Libanon. Na hory jsem však nikdy nezanevřel. Vždycky mi připomenou, jak moc musím být opatrný, a právě jim vděčím za to, že jsem rozpoznal svoje vnitřní hranice a že jsem stále mezi vámi – na tomto navenek komplikovaném, ale krásném světě. Ale pěkně popořádku...

KoSovo miluje Turecko

KOSOVO:

Národ, který (se) miluje

Poprvé jsem do Kosova jel v roce 2010, podruhé v roce 2013. Právě tato země byla pro mě vstupní branou do takzvaných konfliktních zón, i když jsem si to tehdy ještě neuvědomoval. Zaujala mě jakási nepředvídatelnost situací, nerozvinutá turistická infrastruktura, kde si člověk doslova všechno musí poshánět sám, a radost místních, že k nim přichází někdo s dobrým úmyslem a zájmem o to, jak a čím tu lidé žijí. Od té doby se vyhýbám místům, kde se to jen hemží zahraničními turisty. Dopašud se mi to celkem daří.

Počet obyvatel:
cca 2 miliony

Státní zřízení:
parlamentní
republika

Mýtus:
Jsou to překupníci,
zloději a obchodují
s lidskými orgány
a bílým masem.

Realita:
Jsou to příjemní,
úctiví a slušní lidé;
špatné jméno dělají
zemí většinou
kriminální živly
v zahraničí.

„Odkud že jsi?“ ptá se mě urostlý kosovský Albánec. „Ze Slovenska,“ povídám.

Zdá se, že tato odpověď bude dostačující. Nacházím se v nedávno vzniklé republice Kosovo, a kdybych byl Srb, mohlo by to znamenat... i smrt.

Kosovo je pro mě první zemí, kterou můžeme nazvat konfliktní. Na své první cestě po jižní Evropě jsem se dostal nejen do země, kterou Slovensko neuznává (a zdejší lidé to vědí), ale zažil jsem tu i první dotyky muže, kterého zajímalo jen to, co mám v kalhotách. Skončilo to hrubým odmítnutím ze strany mé a z jeho vyhazovem z auta. U tohoto zážitku si pokaždé uvědomím, jak je skvělé, že se přítomnost poměrně rychle dokáže přehoupnout do minulosti.

Běžný každodenní život plný pracovních povinností a s minimem volného času se strašně rychle mění na obyčejný zvyk, anebo taky chuť se na všechno vykašlat. A jen co vykročíme z onoho pověstného stereotypu, svět se stane jedním velikým úžasným místem, kde to pulzuje přesně tak, jak to nečekáte. Stačí odhodit zábrany, uvažování, závislosti a hurá blíž k lidem – blíž k sobě navzájem. Dokonce i teď, když píšu tuto knihu, jsem na cestách. Cestuju ve vzpomínkách a jsem rád, že se o ně můžu podělit s vámi, milí čtenáři a v srdcích dobrodruhové.

STŘELBA V HORÁCH

Kdo cestoval po zemích Blízkého východu, pak určitě ví, že právě Kosovo je tou správnou destinací na takzvaný eurovíkend (rozuměj rychle a levně po Evropě). Lidé jsou milí, není tu draho, perfektně se stopuje a ohromí vás nádherná příroda. Připravte si ale špunty do uší, protože kdekoliv nocujete, všude se do rána miluje. Ano, Kosovo je krajinou muslimů, ale moderní, proto ve všech ubytovnách, hostelech a hotelech není o radovánky nouze. Mladí tak nejspíš unikají před kontrolou svých rodičů. Někdy, když se večer slehla zem po recepci, nemusel jsem hádat třikrát, kdepak asi zrovna je. Nezapomenu na chlapíka, který na autobusové zastávce ve městě nabízel seriózní fešandě peníze, aby s ním šla na noc (nebo aspoň na pár minut). Žena sice působila navenek dráždivě a přístupně, nicméně ho příkře odmítla.

Doposud je v Kosovu živá pálcivá otázka mírumilovného soužití etnik – Albánců a Srbů. O pokojném soužití se mluvit, bohužel, nedá. Ačkoliv se historicky jedná o území, kde původně žili naši bratři Slované, dokonce i název země Kosovo vychází ze slovanského slova *kos* – pták, pořád jsou tu vidět černým sprejem přestříkaná srbská jména vesnic a měst.

Nejvíc je to znát v Kosovské Mitrovici, kde jednotlivá etnika odděluje řeka. Přes most nad řekou dohlíží na bezpečnost jednotky KFOR (mezinárodní mírové síly) a mladíci, kteří nesmělému Slovákovi položí dotaz, proč jde k Srbům. Po mostě stačí přejít pěšky, nemusíte autem. Na druhé straně mostu (na té srbské) je zatarasený přechod a tam už postávají auta se značkou BG (Bělehrad). Pokud by se auta ocitla na straně albánské, pak je s nimi amen.

V maličkém městě Gjilan mě zastavuje albánský důchodce. Po klasické otázce, odkud jsem, přichází na řadu druhá.

„Víš, jaký jsem měl důchod, když bylo Kosovo pod Srbskem?“

„Fakt netuším,“ já na to.

„Šest set eur, kamaráde, teď je to jen šedesát. K čemu nám to bylo, že jsme se rozdělili?“

Přikyvuj. Bohužel tomu tak v mnoha případech je, když se státy rozdělí. Na začátku se dostaví euforie a za ní potom ekonomická krize. Kdyby spolu lidé dokázali více komunikovat, slyšet se, věřím, že by se státy nerozdělovaly, ale spojovaly. Je to ale jen můj vlastní pohled.

Ve městě Peč nacházím půjčovnu kol. Skvělé! Projedu se někam za město, nejlepší do kopců. Tak se i stane. Šlapu do pedálů asi dvě hodiny, až se dostanu kamsi na samotu do lesa. Vtom zaslechnu střelbu. Myslím, že můj cyklovýlet končí – je to jasný signál. Ještě nikdy jsem tak rychle neuháněl z kopce dolů. Říkám si, že to byl nejspíš nějaký lesní dělník.

Později – na jiném místě – setkávám Mentora, Kushu a Areta, náhodně při hledání obchodu s muzikou. Od začátku jsme si sympatičili. Je sobota večer, pracovat netřeba, proč se trochu neseznámit? Na Aretův podnět vstupujeme do kavárny – chce mi ukázat děvče, které v kavárně obsluhuje a líbí se mu. Už při vstupu si ale všimnu, jak mladé ženě stoupá tlak, jen co Areta uvidí. Vypadá to, že ho fakt nemusí. Aret se tomu směje – její odpor ho k ní ještě víc přitahuje. Pro jistotu, aby nedošlo k úrazu, nás přichází obsloužit druhá číšnice. Jak se zdá, je překvapená přítomností cizince a často si mě obhlíží. Nuže, co je exotické pro nás, je exotické i pro ně.

V noci mě pak Aret vyprovází k hostelu. Zpívá přitom nádherné lidovky. Vedle studia si totiž přivydělává jako zpěvák na svatbách.

A jak je to se Židy v Kosovu? Ne moc odlišné od jiných evropských zemí. Další den objevuji nad Prištinou židovský hřbitov – opuštěný a dýchající zvláštní atmosférou. Přesně taková místa miluju, prázdná a zapomenutá.

Pár kilometrů od hřbitova se nachází Germia Park – oblíbené výletní místo Kosovanů. Kdo má chuť znovu na kolo či turistiku, pak je na správném místě. Přes víkend a za dobrého počasí je možné si pronajmout kolo, čehož hned využiju. Trasa je poměrně náročná, důležité je se držet chodníku. V některých oblastech

I v Kosově se maká

varují výstražné symboly před minami, které tam zůstaly po válce. Lesy jsou krásně prozářené ostrým podzimním sluncem. Šlape se mi příjemně, až se dostanu na vrchol kopce. Turistů tady

moc nepotkám, jednoho si ale dobře zapamatuji – aktivitou nevyniká. Na kopec vyjede autem a na vršku si zapálí cigaretu. Co by se namáhal?

Kosovští povstalci stále žijí

V Prizrenu se schyluje k velké události. Na návštěvu přijíždí turecký premiér Recep Tayyip Erdoğan (současný prezident). Všude vlají turecké a albánské vlajky. Kromě něj obsadí sedadla na pódiu i albánský premiér Edi Rama a kosovský premiér Hashim Thaçi. Kvůli těmto třem pánům se nemůžu pořádně dostat do centra. Přes mosty už policajti nikoho nepouštějí, rozhodl jsem se tedy sledovat dění zpozdálí.